

Trender och tendenser inom FFT-
forskning

Common Factors och FFT

2024-04-17

FFT-Jubileumskongress 18-19 april 2024

Sundelin Consulting AB Johan Sundelin 2024

Disposition

- FFT-forskningens olika områden
- Generella framgångsfaktorer i psykoterapi och familjeterapi.
- FFT och Common Factors
- FFT-strukturen som bas för fortsatt utveckling som FF-terapeut/Familjeterapeut

FFT-forskning på många håll i världen

- USA
- England
- Irland
- Australien
- Nya Zeeland
- Norge
- Sverige
- Danmark. Etc.
- Bra resultat i jämförelse med ingen behandling
- Lika eller bättre resultat än TAU
- Lika resultat i jfr med ex. MST

FFT:s effektivitet

Efficacy

Effectiveness

Efficiency

#

Metastudie

Harnett et al. (2017): (Engelsk metastudie om 14 studier) Sammantaget ger resultaten i denna studie stöd för FFT:s effektivitet jämfört med obehandlade kontrollgrupper. Tau stod sig väl i jämförelse med FFT.

Effectiveness RCT (Några exempel)

- Harnett et al. (2016) Irland
- Humayun et al. England (2017): FFT i Jämförelse med ett individuellt stödprogram (MAU) många subjektiva och objektiva mått: Båda grupperna gjorde signifikanta framsteg men man fann inga skillnader mellan de båda grupperna 6 mån, 18 mån
- Celinska et al (2018, 2019) samma resultat som ovan avseende ungdomar som har kontakt med rättsväsendet. FFT bättre resultat avseende återfall
- Gan, D et al Singapore (2021) Väl så goda resultat på primära och sekundära mått jfr. med TAU

FFT-Gang (Randomiserad effectiveness-studie)

- Gottfredson et al (2018) Philadelphia
- FFT-G(speciell lokal kunskap om gänget)
kontrollgrupp TAU
- Resultat: Under året efter behandling noterar man vad gäller alla återfallsmått bättre resultat för FFT-G gruppen

FFT-modellens effektivitet; Jämförande studier

Väl genomförd FFT har goda resultat jämfört med TAU.
Skillnaderna mindre i effectiveness-studier

Vanligt att man inte kan konstatera skillnader i
resultat mellan olika evidensbaserade modeller

Obalans i jämförelse med MST då klienter därifrån
oftast är mer problembelastade från start

#

Pre- post-studier

Studie från Skottland (2016): Signifikanta förbättringar både för föräldrar och ungdomar.

Nya Zeeland (2016) med liknande resultat

Stor dansk studie (687 familjer, 61 terapeuter) (2019) icke-experimentell, pre- post: framsteg i familjefunktion men ej i skolrelaterat beteende, pro-socialt beteende och droganvändning, fungerar bättre på yngre, bättre resultat än kontroll och andra väldefinierade behandlingsalternativ

Pre-post Svensk studie forts

- Bergström, M. et al (2021) 124 ungdomar i FFT: signifikant bättre resultat både avseende inåtvända problem och utagerande och total symptombelastning vid behandlingens slut. Resultatet kvarstod 6 månader efter behandling.

#

Slutsats så långt

FFT påvisar goda resultat jfr med ingen behandling.

FFT ha lika eller bättre resultat än TAU eller annan jämförbar behandling

#

Behandling med specifikt fokus

CU-traits

Amerikansk studie (2013) konstaterar att CU-traits hos ungdomar inte är förknippade med lägre nivå för genomförande eller dropout ur FFT.

Ungdomar med Callous-Unemotional Traits

- Mörkrid Thogersen D.(2022) RCT-studie 159 ungdomar i FFT.
- Ungdomarna med CU-egenskaper förbättras, även de, både i beteendemått och mått på upplevda nära relationer. Förbättringar kan nås utan att mått på CU förändras.

Violence, Neglect, Abuse, FFT-CW (1 -18 år)

New York: Turner et al (2017) Familjer som fick FFT-CW slutförde sin behandling snabbare och skilde sig signifikant avseende att uppnå alla behandlingsmål liksom att undvika placeringar i jämförelse med TAU.

Likande resultat i England (Leicester)

Och i Australien: Albers B. (Australien 2020)

Forskning avseende FFT i kombinationsprogram

ORI: Viktigt att adressera **depressiva symptom** tidigt i det kombinerade behandlingsprogrammet. Studier med KBT

Substance use disorder: Studie (2018) Patienter med komorbid SUD (**SUD + Depression**) behöver mer än familjeterapi, familjesammanhållning kritisk faktor.

Kombinationsprogram forts.

Bråthén et al Uppsala (2018) + doktorsavhandling 2021)

DBT/FFT:

MÅL: Effektivare emotionell reglering

Funktionell familjekommunikation

Återupprätta skolgång

Återfallsprevention

Resultat: Över 90% fullföljde behandlingen: Klar
förbättring av självskadebeteende; minskad slutenvård,
föräldrar rapporterar förbättringar #

Process-/ Interventionsstudier

Viktiga faktorer för framgång

- Collyer H. Kvalitativ studie England (2020) För att motverka dropout i FFT bland 13-14 åringar:
- **Relationellt engagemang:**
 - Gemensam problemdefinition
 - Balanserad allians
 - Trygghet och öppenhet i förh. till terapeuten
- **Upplevelse av meningsfull hjälp:**
 - Alligance till FFT
 - Upplevelse av mål och metodens relevans
- **Praktiska hinder:**
 - Sessionernas anpassbarhet till familjens liv

Viktiga terapeutiska agenter i FFT

- Cunningham P.B et al: (kvalitativ studie, 2021) Viktigaste faktorn för framgång ute på fältet i mellanfas av terapin för att övervinna kritiska faktorer som motivation, fortsatta problem med ungdomen och externa stressorer, är att **"fånga" föräldrarnas engagemang och motivation. + hantera terapeutens osäkerhet hur fortsätta/Handledning**
- Hukkelberg S. et al Norge (2022): **Behandlingsprogrammets förmåga att knyta an till ungdomen är en viktigare prediktor än riskbedömningen avseende ungdomen i utgångsläget.**

Faktorer för framgång/motgång i mellanas

- Cunningham et al (2018) kvalitativ studie tematisk analys
- Tema 1: **Att engagera familjerna** (terapeutisk allians)
- Tema 2: **Att implementera intervention**
- Tema 3: **Utmanande familjeproblem**
- Tema 4: **Komplikationer utanför terapin**

Viktiga faktorer forts.

- Thögersen Dagfinn (2021, 2022) Behandling av ungdomar med CU-traits: Även om problemen vid start bedöms som svårare med denna grupp predicerar detta inte resultaten utan den viktigaste faktorn för framgång är **föräldrarnas förmåga till "varm strukturering"**

Vanlig supervision – förstärkt supervision

- Robbins et al (2018)
- **Slutsats: I svåra ärenden fick en grupp terapeuter med BOOST-supervision (efter varje möte, direktobservation av inspelat material) bättre resultat än gruppen med vanlig supervision**

Kvaliteter i FFT

En studie från Boston (2017): Hinder och möjligheter för FFT ute på fältet både från klientens och genomförarens perspektiv:

- 1. Inremitteringsförfarandet**
- 2. Familjens engagemang**
- 3. Struktur och form för behandlingen
(Flexibility within structure)**
- 4. Organisatoriska faktorer (Allegiance)**

Kvaliteter i FFT forts.

Harnett et al (2017): studerar i en kvalitativ studie familjernas goda erfarenheter i de olika faserna:

Engagemang och motivation:

Öppna upp kommunikationen

”Se saker i ett annat ljus”

Beteendeförändringsfasen:

”Communication skills”

Uppleva att man blev en bättre förälder

Generaliseringsfasen:

Förbereda sig för framtiden

Min slutsats: Bra FFT

Terapeutisk allians

Familjeterapeutiskt tema

**Uthållighet och stöd till det terapeutiska
teamet**

Hantering av familjens omständigheter

#

Implementering: Arbetsplatsen

Psykoterapivänlig organisation??

Efter Nanna Mik-Meyer
Sociologiprofessor
Köpenhamn

Ledning/Organisation

- New Public management
- Ekonomiska ramar
- Produktion
- Effektivisering
- Kategorisering
- Standardisering

Yrkesansvarige medarbetaren

- Vårdinsatser baserade på Professionell kunskapsbas med kontakt/kontrakt struktur/intensitet
- Process i personliga relationella processer
- Personalens arbetsmiljö

Faktorer för framgångsrik implementering

Studie från Boston (2015) betonar följande
implementeringsstrategier:

- "letting it happen"
- "Helping it happen"
- "Making it happen"

Implementering (Fixsen 2005)

- Urval av personal
- Utbildning
- Handledning och coaching
- Personalutvärdering
- Programutvärdering
- Administrativt stöd
- Ledningsintresse

FFT online

Erfarenheter från online-FFT

- Lange A. (kvalitativ studie, 2022): Att bedriva FFT online:
Kritiska teman:
- Hur arbeta med känslan av att styra sessionerna?
- Hur arbeta med engagemang och allians?
- Värdet av att vara mer förberedd och mer strukturerad
- Skapa kontakt på nya sätt
- Svårigheter att få till en balanserad allians; extra svårt med högriskfamiljer
- **Mer forskning behövs!!**

Kritik mot FFT-forskningen

Vilka mått på förbättring ska användas (primära och sekundära mått)

Forskarallegiance

Metastudier med mycket stränga kriterier
(Cochrane)

#

Kritiska metastudier

Weisman C. et al:

- Osäkra effekter av FFT över olika populationer
 - Forskningsbasen bedöms som biased
 - Nödvändigt med forskning kring modellen av oberoende forskare
 - Studien får allvarlig kritik som undermålig från FFT-håll
-
- Litell J et al. (2023) inkluderar 15 studier: "we found that the certainty of Evidence for FFT was very low for all of our primary outcomes"

Common Factors

Debatten kring Common Factors

- Generell psykoterapiforskning
 - Forskning på manualiserade modeller
 - Generella faktorer för familjeterapi
 - Övergripande allmänna faktorer (Wamphold); ett kontextuellt perspektiv; allegiance; humanvetenskap
 - Sexton; Adherence till en strukturerad ordning; Naturvetenskap
 - Sprengle; Modererat CF-perspektiv + specific factors
- Modeller bra exempel på CF

INTEGRATIVE FAMILIES AND SYSTEMS TREATMENT: A MIDDLE PATH TOWARD INTEGRATING COMMON AND SPECIFIC FACTORS IN EVIDENCE-BASED FAMILY THERAPY

- J. Scott Fraser
- Wright State University
- Andrew D. Solovey
- Scioto Paint Valley Mental Health Center
- David Grove
- Family Therapy Institute of Columbus
- Mo Yee Lee and Gilbert J. Greene
- The Ohio State University
- Journal of Marital and Family Therapy, July 2012, Vol. 38, No. 3, 515–528

The Do Do bird verdict (Saul Rosenzweig, 1936)

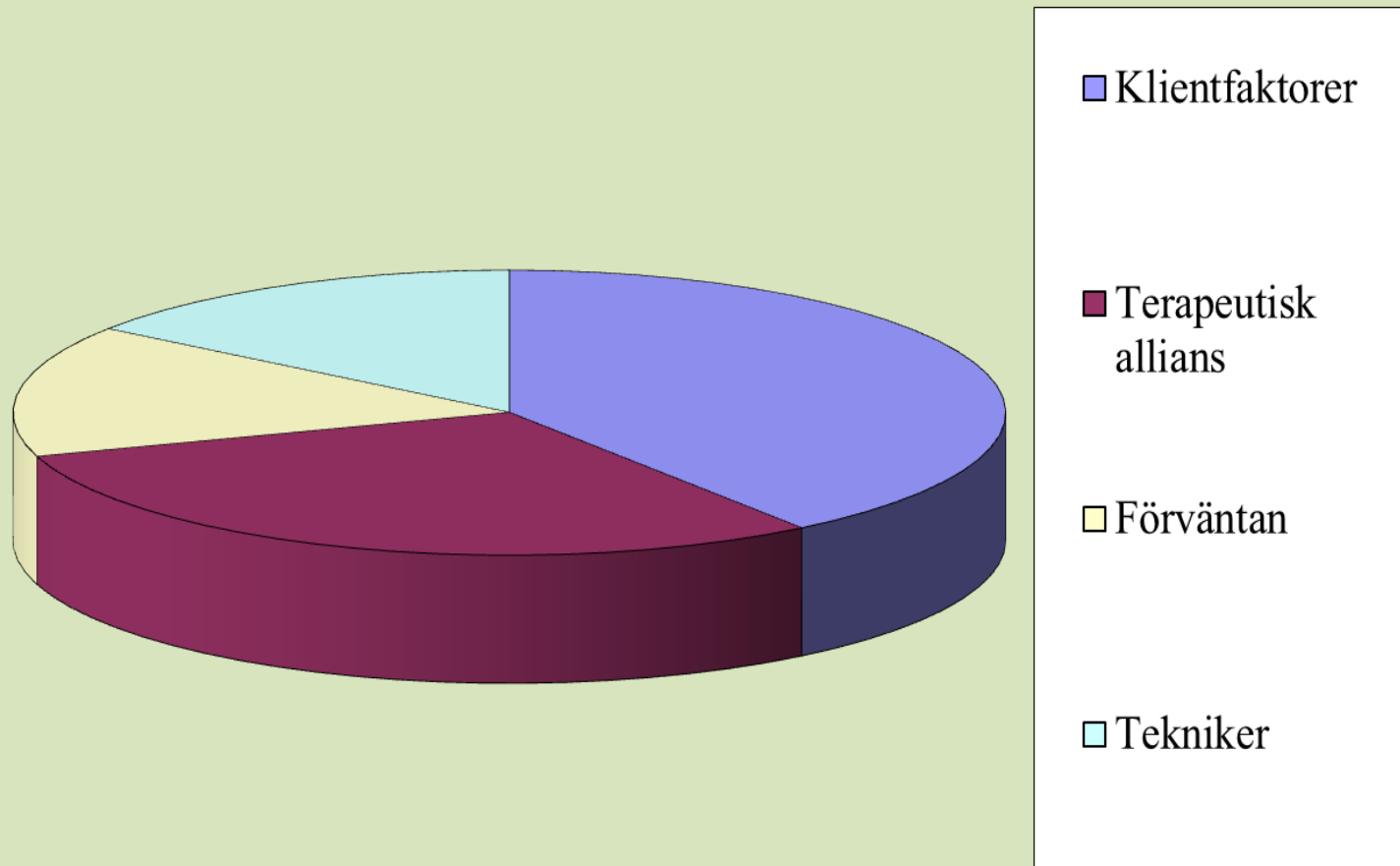
Ur Lewis Carroll's bok
Alice i Underlandet:

The Dodo bird verdict asserts that all forms of psychotherapies are equally effective. In psychology, it states that the technique used does not matter, long as the common factors are adhered to, such as relationship between the patient and the therapist.

Lester Luborsky et al. (1975)

- [Lester Luborsky](#), Barton Singer and Lise Luborsky rapporterade sina resultat från en av de första jämförande studier vad gällde utfall av olika former för psykoterapi. Man noterade få signifikanta skillnader.
- Likande resultat: Lambert & Ogles 2004,
- Par-och familj Shadish & Baldwin och andra runt sekelskiftet

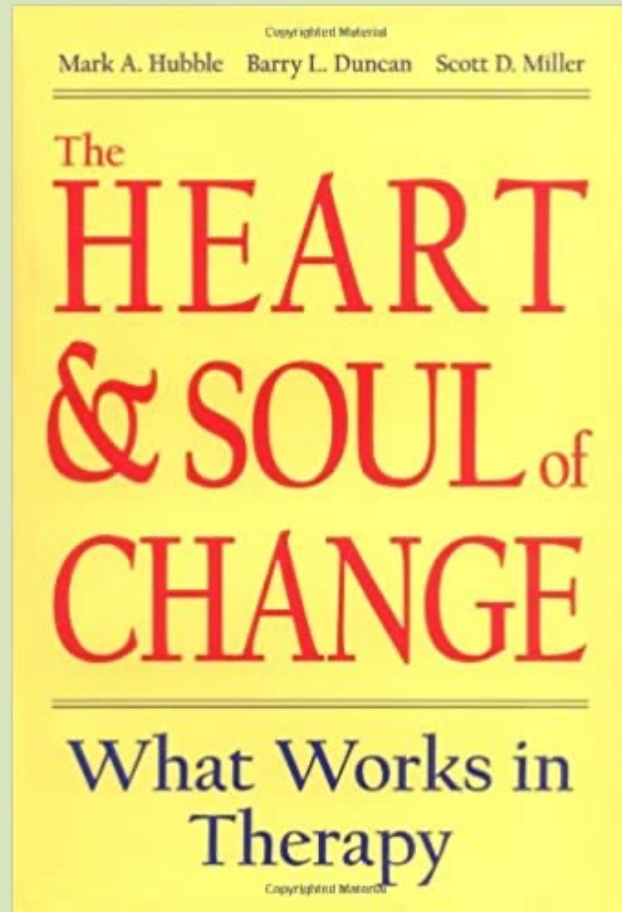
Common Factors (Lambert, 1992)

Karasu (1986)

Beskriver tre viktiga faktorer:

- Beteendereglering: (att förändra problemets görande)
- Känsloupplevelsen: (att förändra känslorna runt problemet)
- Kognitiv hantering: (Att förändra hur man ser på problemen)

Bruce Wampold

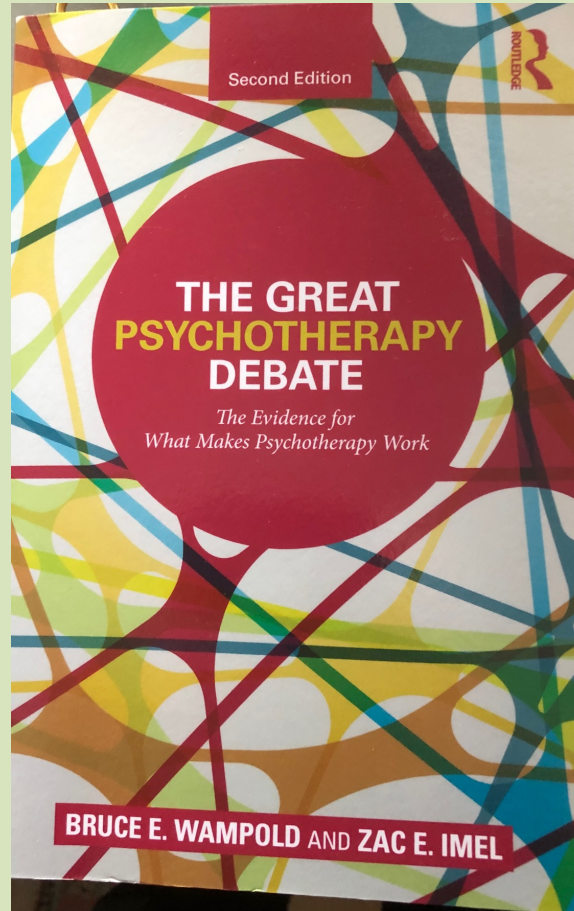

”Den kontextuella modellen” Nyutgåva 2015

Betonar ”Psykoterapi”
som ett ”helande
möte”

Betoning av
”terapeutfaktorn”

Allegiance viktigt

Stark kritik mot
den medicinska
modellen i klinisk
praxis såväl som i
forskning

Forskningssamman-
ställning.
Presenterar ett
alternativt
forskningsfokus på
”common factors”

Elmquist & Hafvnesköld (2020)

Beskriver 6 kompetenser:

Sammanhängande teoretisk modell

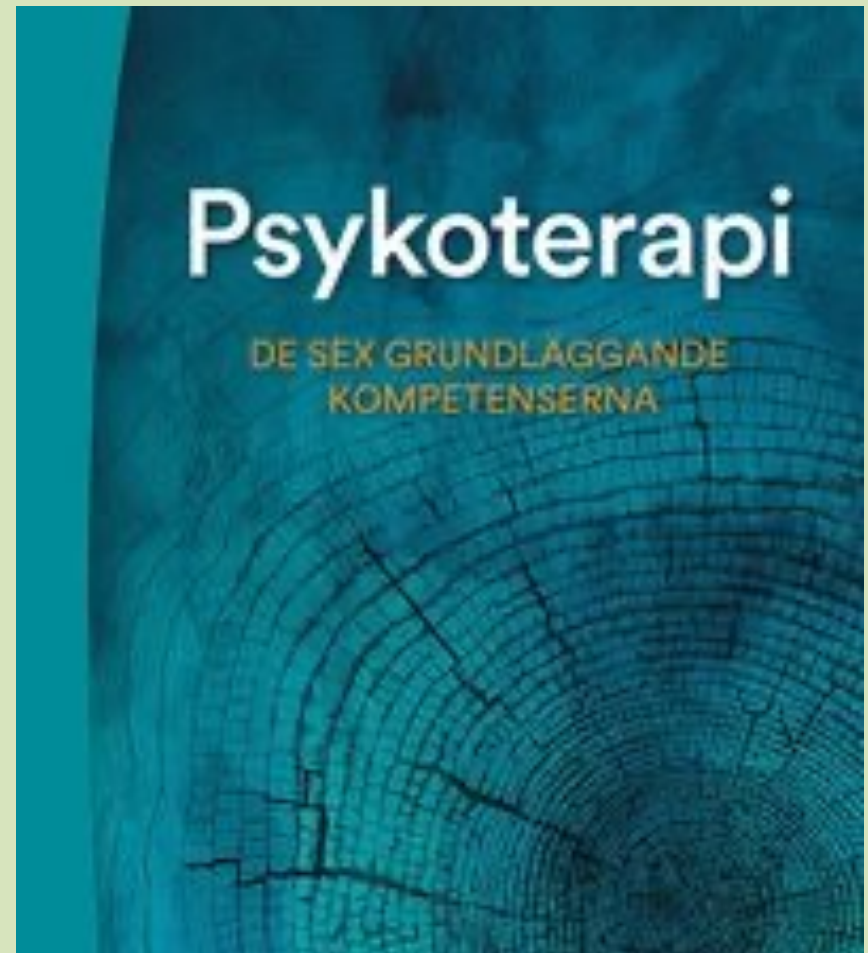
Den terapeutiska relationen

Bedömning och problembeskrivning

Strategier och interventioner

Intersektionalitet

Avslutning och utvärdering

Frank och Frank (1991) föreslog sex faktorer:

- 1. Terapeuten motverkar klientens upplevelse av alienation genom att utveckla en relation som bibehålls trots klientens uttryck för demoralisering,
- 2. Terapeuten bibehåller klientens förväntningar av att kunna få hjälp genom att koppla hopp till förbättring till den terapeutiska processen.
- 3. Terapeuten erbjuder ny inläring och tillfällen för träning
- 4. Klientens känslor väcks i terapin.
- 5. Terapeuten ökar klientens egenmakt.

Castonguay and Beutler (2006)

All effektiv behandling för depression, ångest, personlighetstörningar och missbruk betonas:

- Stark arbetsallians mellan terapeut och klient
- Sammanhållning i gruppen som behandlas
- Empati, samarbete, gemensamt mål, positiv framförhållning, samstämmighet, reparation av kommunikationsbrott, självavslöjande, feedback

Castonguay and Beutler (2006) forts.

Avseende teknikfaktorer:

Detta sker detta genom att man erbjuder ett strukturerat behandlingsprogram

Som är fokuserad på att genomföra sina interventioner

Som erbjuder en anpassad balans mellan direktiva och icke-direktiva interventioner

Adressering av både intrapersonella och interpersonella faktorer

En fördel att involvera viktiga andra för att motverka återfall

Castonguay and Beutler (2006) forts.

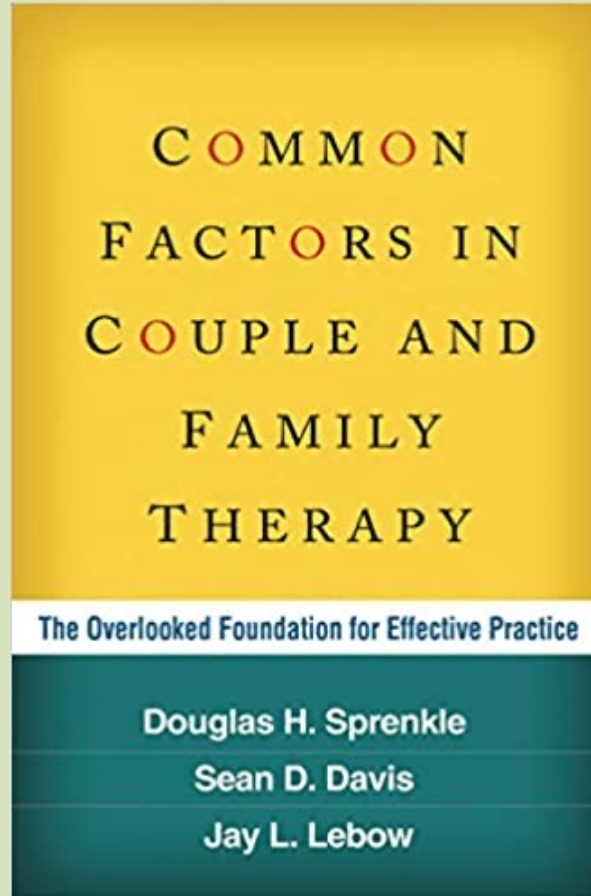
Terapeuten underlättar förändring för klienten avseende kognitioner, beteende, emotioner eller fysiologiska responser; underlättar klientens förmåga att uttrycka sig om sig själv, att acceptera, tolerera, uppleva sina känslor, och lära sig nya sätt att kontrollera sina känslor.

Ett modererat Common-Factor-perspektiv (2009)

Alliansen
komplex

Vad fungerade
för Klienten +
förväntningar

Beteendereglering
Emotionell upplevelse
Kognitiv hantering

Familjeterapeutiska
modeller är
instrument genom
vilka Common
Factors verkar i
välorganiserad
form
(faser).

Modeller har
Specific Factors för
speciella kontext,
målgrupper och
problem. En fråga
om både och istället
för antingen/ eller

Terapeutiska faktorer i familjeterapi

Sprenkle et al 2009

- Konceptualisering av svårigheter i relationstermer
- Att bryta dysfunktionella relationsmönster
- Utvidgning av det direkta behandlingssystemet
- Utvidgning av den terapeutiska alliansen
- Beteendefaktorer, kognitiva faktorer, affektiva faktorer
- Klientens erfarenheter ges privilegium

Pinsof's modell för allians i systemiskt orienterad handledning?

Allians med

- Individen
- Subsystem
- Hela gruppen
- Mellan gruppmedlemmar

Allians angående

- Uppgifter
- Mål
- Känsломässig kontakt

Kolla så lika!!

- **CF**
- **Konceptualisering av svårigheter i relationstermer**
- **Att bryta dysfunktionella relationsmönster**
- **Utvidgning av det direkta behandlingssystemet**
- **Utvidgning av den terapeutiska alliansen**
- **Beteendefaktorer, kognitiva faktorer, affektiva faktorer**
- **Klientens erfarenheter ges privilegium**

FFT

Relationella hypoteser

Bryta eskalerande negativitet, uppmärksamma det positiva kommentera processen,

Arbetar med hela familjens ansvar och arbetsuppgifter – etablera teman

Förändrat beteende, nya förklaringsmodeller och positiva känslor till varandra

Familjen bestämmer sin samlevnadskultur

Viktiga faktorer för framgång i manualstyrda program

- Hogue, A et al. (2019, 2021): Viktiga faktorer i framgångsrik familjeterapi för beteendeproblem i tonåren:
- **Interaktionell förändring**: stödja ett mer konstruktivt sätt att relatera
- **Relationell omformulering**: Omformulering till ett mer relationellt perspektiv i problembeskrivningen
- **Att engagera tonåringen** enligt principen "what's in it for me?"
- **Betoning på relationer**: Systemiskt arbete som stimulerar familjefunktioner generellt

#

Här också!!

- **Houge**
- **Interaktionell förändring:** stödja ett mer konstruktivt sätt att relatera
- **Relationell omformulering:** Omformulering till ett mer relationellt perspektiv i problembeskrivningen
- **Att engagera tonåringen** enligt principen "what's in it for me?"
- **Betoning på relationer:** Systemiskt arbete som stimulerar familjefunktioner generellt

FFT

#

Min slutsats:

FFT ett bra exempel på CF

- Betoning av den terapeutiska alliansen för hög att skapa föetroende för FFT-insatsen
- Skapa nya verkligheter runt problemet via relationell omformulering. Hög BEHANDLINGSKASAM för familjemedlemmarna
- Erbjuder "skills" för att bryta destruktiva mönster
- Erbjuder en trygg behandlingsstruktur i faser

Att utvecklas som terapeut inom FFT-strukturen

Involveringsfas

- **Terapeutisk allians med alla inblandade:** Pinsof
- **Sammanhangsmarkering:** Bill Petitt, Hardy Olson
- Betoning av förståelse av ”problemet” i ett sammanhang (IST).
- Fördjupning av arbete avseende ”närhet – distans” genomfördjupad förståelse för hinder för detta i olika perspektiv
- Möta föräldrarnas nivå avseende mentaliseringskapacitet

Nyckel 1: **Arbetsallians** (Pinsof)

Allians med

- Individen
- Subsystem
- Hela familjen
- Mellan familjemedlemmar

Allians angående

- Uppgifter
- Mål
- Känsломässig kontakt

Det finns inga förutsättningar för en bra allians utan implementering av en trovärdig metod och det finns ingen bra metod utan en förtroendefull allians!!!

Övergripande perspektiv för mänskligt liv

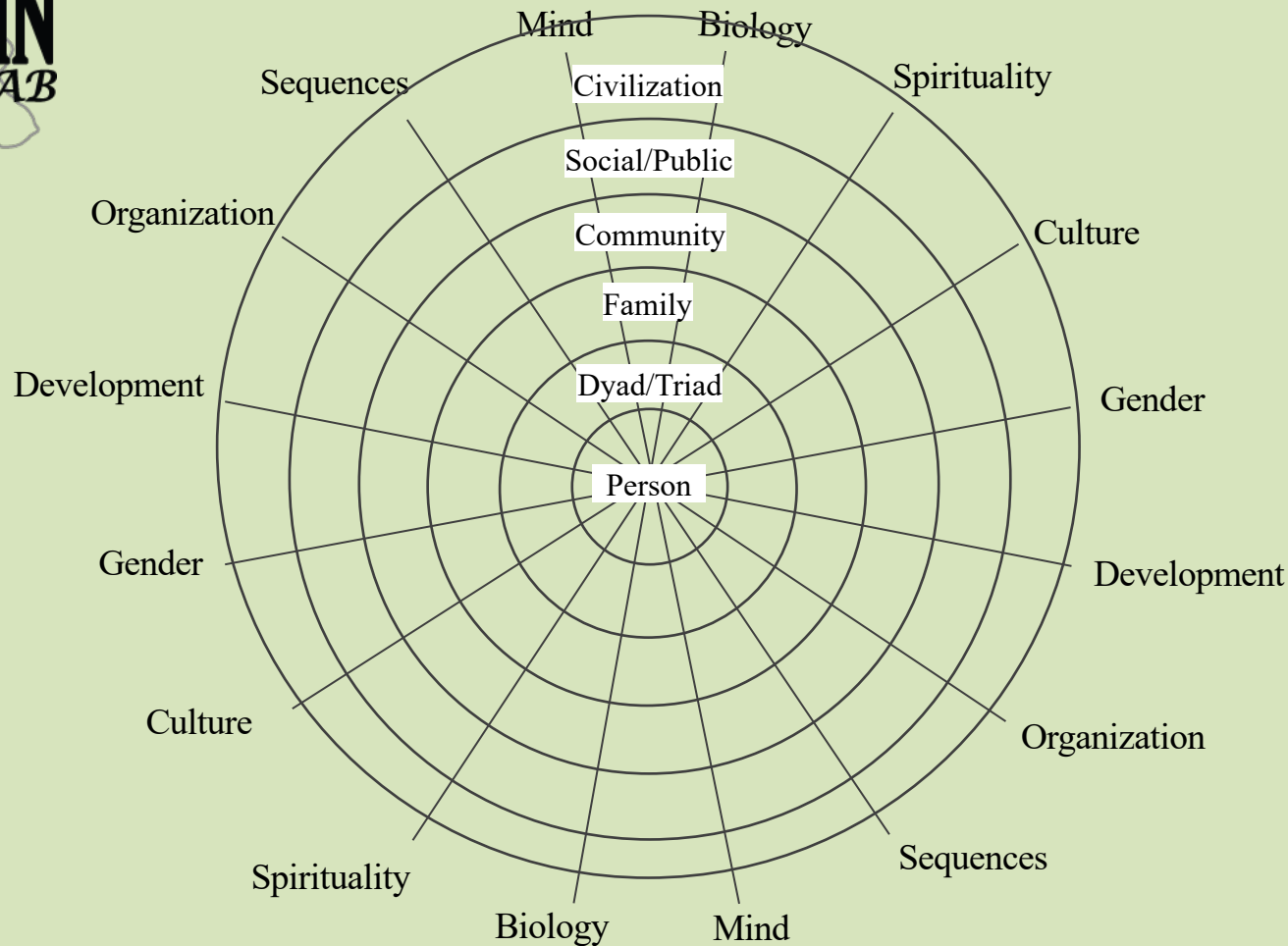

Figure 3. Web of human experience. Reprinted from "Integrative Problem-Centered Metaframeworks Therapy I: Core Concepts and Hypothesizing," by D. C. Breunlin, W. Pinsof, W. P. Russell, and J. Lebow, 2011, *Family Process*, 50(3), p. 301. Copyright 2011 by John Wiley & Sons. Reprinted with permission.

IFS = min hjälp för mentalisering i praktiken

Motivationsfas: Att formulera god kontakt och ett bra kontrakt

- Att omformulera **känslomässig beröring**, engagemang **positivt**; aktivera anknytningsbehov, omsorgsbehov,
- Att **stimulera** Föräldrars förmåga till **mentalisering**
- **Sekvensanalys; Famljeterapeutiskt tema, externalisering**
- Att formulera struktur för det gemensamma arbetet
- Att arbeta med klienternas feedback "hjälper hjälpen" och deras KASAM i och för terapin

Behandlingsplanering enligt Mahlberg et al. Working with parents in therapy

- Problemet som givit anledning för föräldrarna att söka behandling
- framträdande aspekter i föräldrarnas identitet och i barnets identitet
- Allmän funktionsnivå:
- Förälderns mentaliseringsprofil
 - - Vilka dimensioner av mentalisering använder föräldern med lätthet?
 - - Vilka är svårare?
- När mentaliseringen bryter ihop, vilket pre-mentaliseringsätt tenderar föräldern att använda?
- Hur snabbt återhämtar man sig och på vilket sätt?
- På vilken nivå förväntar du dig att kunna fokusera behandlingen på
- Förekomst av ARE (Adverse relational experiences)
- Anknytningsprofil och objekt-relationer

Relational Assessment Phase

- **Att sätta in problemet i en problemsekvens och skapa förutsättningar för en Lösningssekvens**
- **Att se mönster i exempel**
- **Att successivt fördjupa den systemiska förståelsen för hinder och möjligheter**

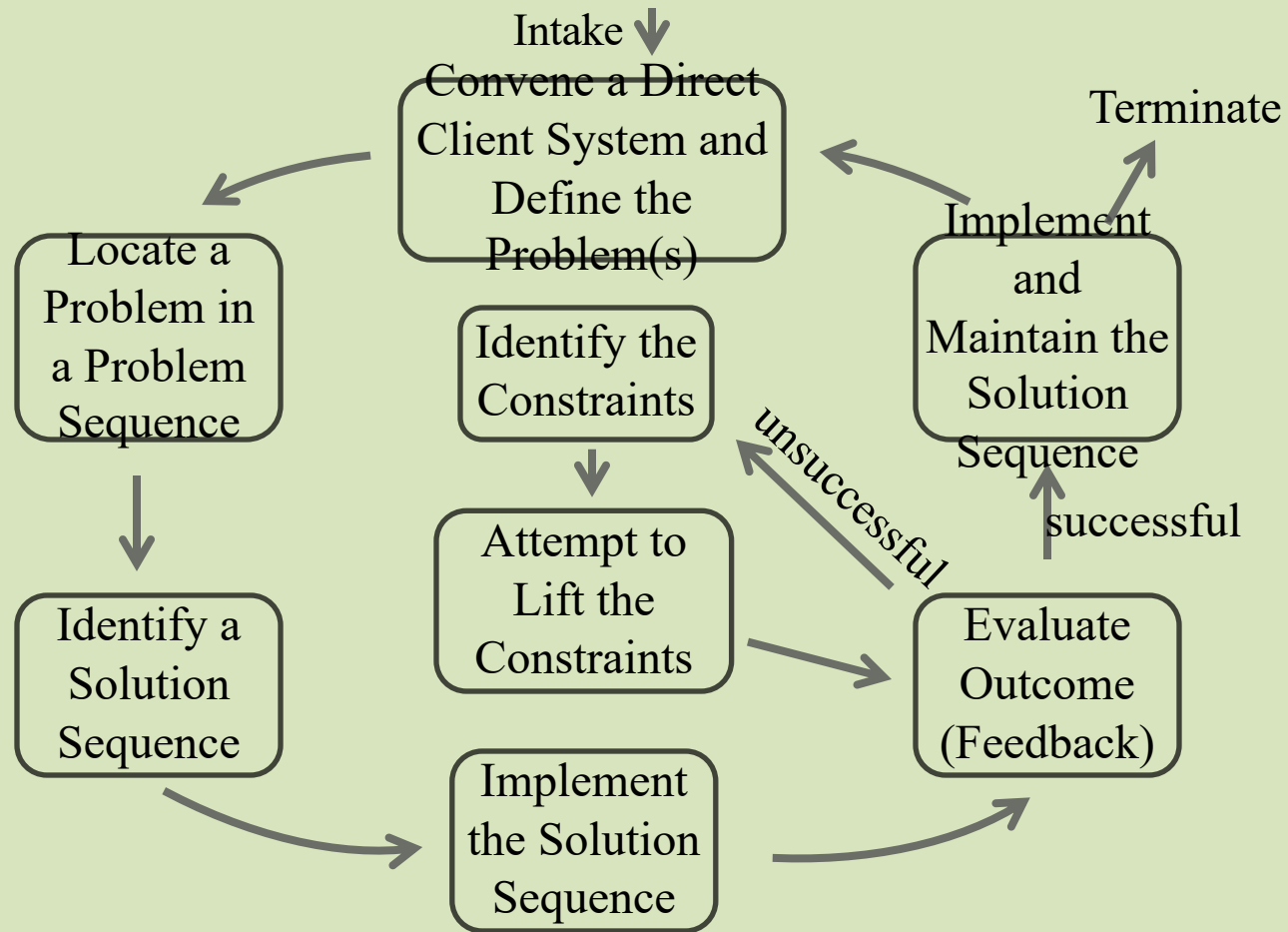
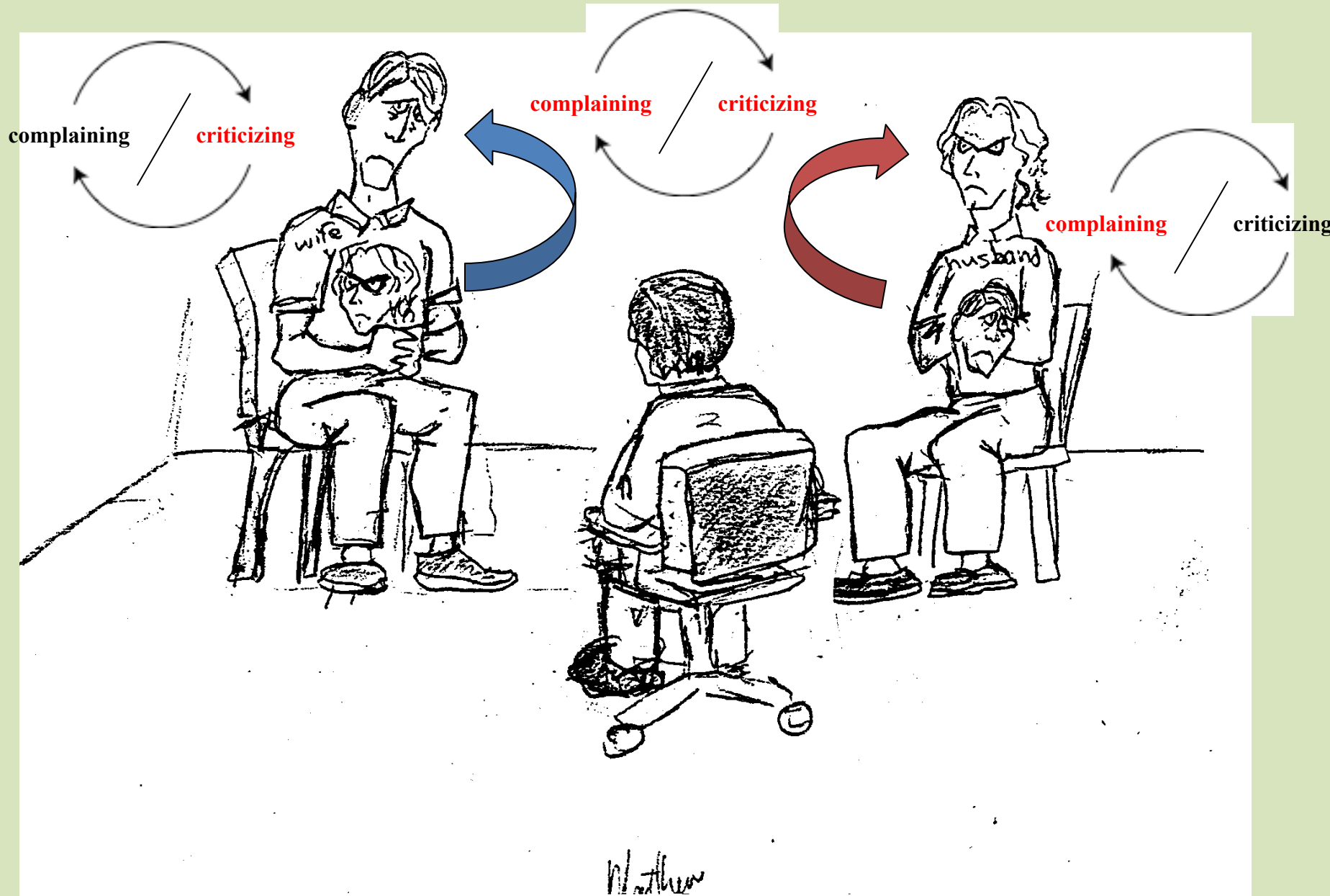

Figure 1. Essence of integrative systemic therapy. Reprinted from “Integrative Problem Centered Metaframeworks (IPCM) Therapy,” by W. P. Russell, W. Pinsof, D. C. Breunlin, and J. Lebow, in T. L. Sexton and J. Lebow (Eds.), *Handbook of Family Therapy* (p. 531), 2016, Routledge. Copyright 2016 by Taylor & Francis. Reprinted with permission.

Beteendeförändringsfasen

- **Träna/ arbeta praktiskt, ge läxor avseende interaktionell förändring, reflektera kring förändringens pris, utvärdera**
- **Fördjupa den systemiska analysen, arbeta med hinder för förändring "därute i verkligheten"**
- **Sammanhangsmarkering i repris, rupture – repair, fördjupa alliansen**
- **Träna, läxor; koppla beteende, tanke, känsladvs. mentaliseringsträna**

The external and internal patterns feed each other

Generaliseringsfasen

Se mönster, "få skon att passa"
arbeta med återfallsprevention,
Två steg framåt ett steg tillbaka
Förebygga kommande utmaningar,
Förutse familjens problem- och
lösningsmönster i nya kontext mönster i nya
context

**Hjälp att fördjupa den inre dialogen
för dina klienter men även för dig
själv**

Terapeut

Patient
med
familj

Terapeutisk allians "joining"

Terapiintern
kunskap i det unika
mötet;

Terapiextern kunskap, Generell kunskapsbas

När jag sugs in och tappar kraften som hjälpare.....

"Allians blir Resonans"

Empati blir sympati

"Compassion Fatigue"

Systemisk skam

"Affektsmitta"

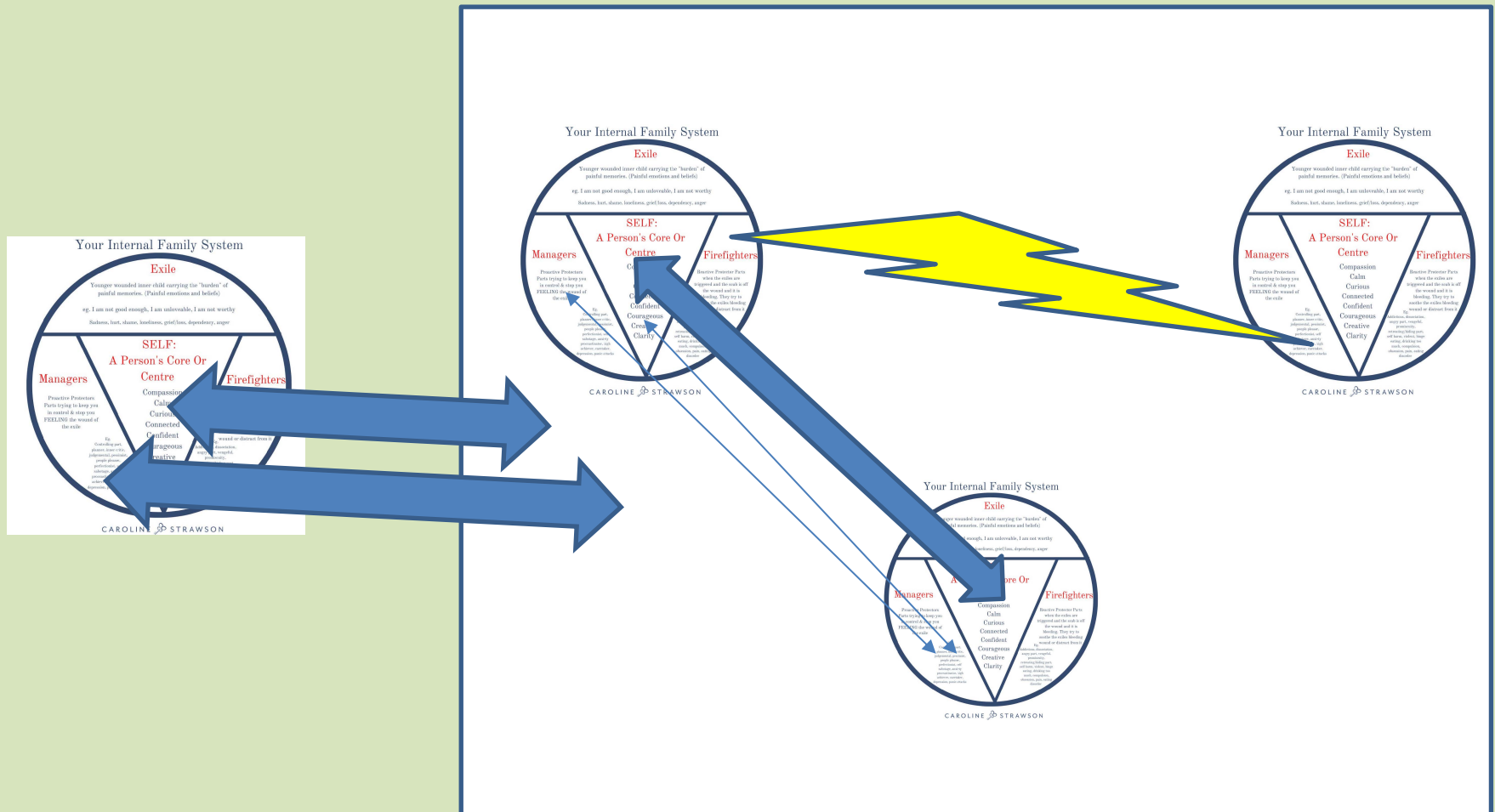
Egen anknytningsaktivering
Motöverföring

"Homeostatic
maintainer"

Vicarious
traumatization

Rollprojektion

Terapeuten anknytningsaktiverad

Nyckel att hantera min egen skamkänsla

1. Tappar styrning - Förvirrad
2. What's up?
3. Reflektion: Sammanhanget gjorde mig ställd.
Vad hände?
4. Vilken information fick jag? Om dem? Om mig? Om oss? Resonans??
5. Snabbt profilbeslut för konstruktiv forts.

WORKING WITH PARENTS IN THERAPY

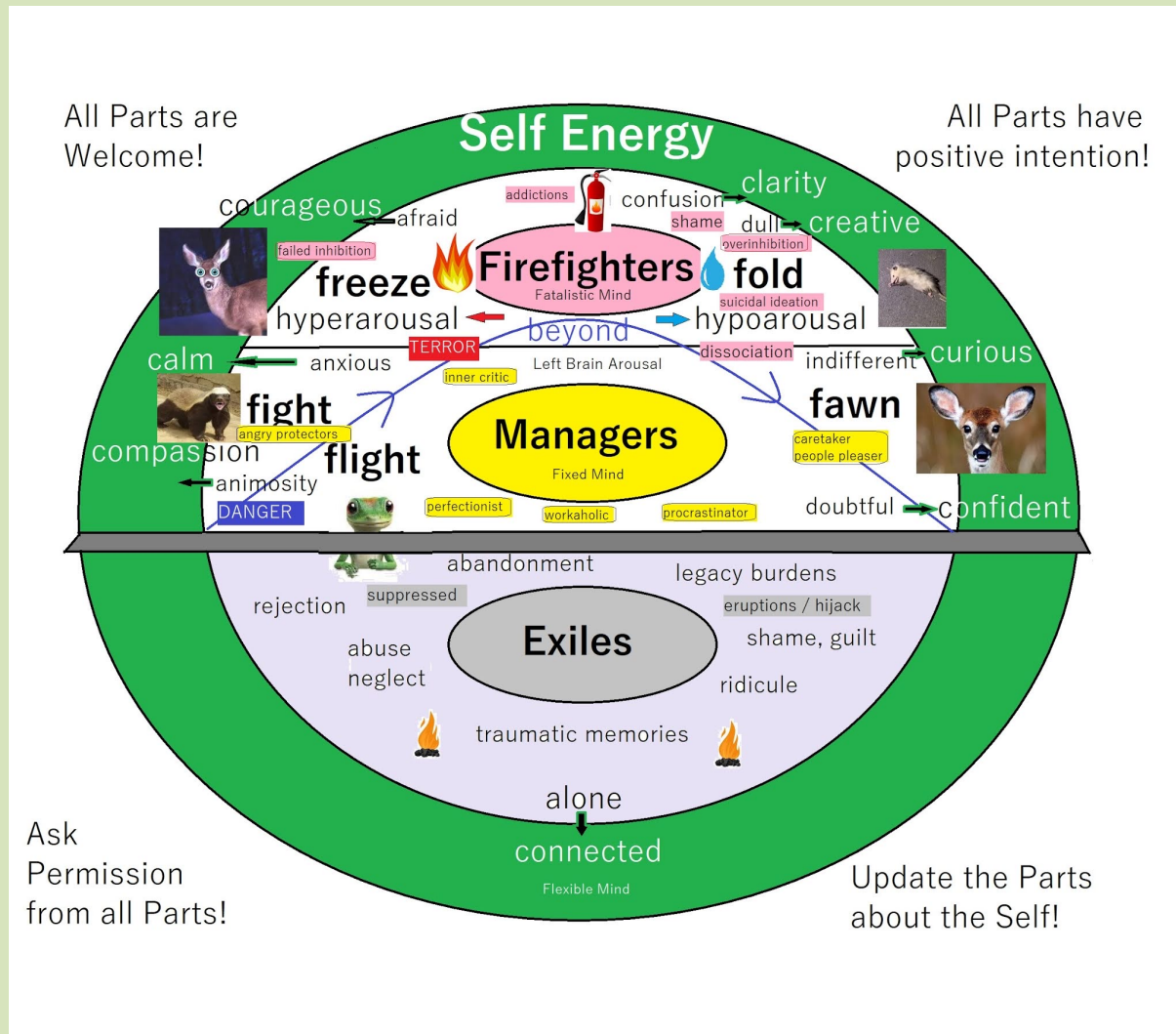
A Mentalization-Based Approach

Norka Malberg,
Elliot Jurist,
Jordan Bate &
Mark Dangerfield

IFS = min hjälp för mentaliserering i praktiken

Sist men inte minst....

Ett bra liv utanför
terapeutrollen!!

